

**Вихователь – методист закладу дошкільної освіти:
компетентнісно-професійна парадигма сучасного фахівця****Богущ Алла Михайлівна¹**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, УкраїнаE-mail: allabogush777@gmail.comORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5678-5455>

Researcher ID: P-6834-2019

У статті позиціоновано необхідність фахової підготовки майбутніх вихователів-методистів закладів дошкільної освіти (далі ЗДО). Визначено поняття «вихователь ЗДО», «вихователь-методист ЗДО», виокремлено відмінне в посадових характеристиках означених професій. Розкрито феномен «методична робота у ЗДО» та «вихователь-методист ЗДО». Схарактеризовано змістові напрями методичної роботи вихователя-методиста ЗДО, трудові функції професійно-методичної діяльності вихователя-методиста.

Закцентовано на компетентнісно-професійній парадигмі вихователя-методиста: визначено поняття «методична компетентність вихователя ЗДО», «професійно-методична компетентність вихователя-методиста ЗДО», «методична культура вихователя-методиста ЗДО».

Розроблено освітню робочу програму та силабус до нової обов'язкової навчальної дисципліни «Методична робота в закладах дошкільної освіти»; здійснено експериментальну роботу щодо сформованості у здобувачів магістратури професійно-методичної компетентності майбутніх вихователів-методистів ЗДО.

Ключові слова: вихователь-методист, заклад дошкільної освіти, методична робота, професійно-методична компетентність, методична культура, здобувачі вищої освіти, магістратура.

Вступ. У статті позиціоновано необхідність фахової підготовки майбутніх вихователів-методистів закладів дошкільної освіти (далі ЗДО). Визначено поняття «вихователь ЗДО», «вихователь-методист ЗДО», виокремлено відмінне в посадових характеристиках означених професій. Розкрито феномен «методична робота у ЗДО» та «вихователь-методист ЗДО». Схарактеризовано змістові напрями методичної роботи вихователя-методиста ЗДО, трудові функції професійно-методичної діяльності вихователя-методиста.

Закцентовано на компетентнісно-професійній парадигмі вихователя-методиста: визначено поняття «методична компетентність вихователя ЗДО», «професійно-методична компетентність вихователя-методиста ЗДО», «методична культура вихователя-методиста ЗДО».

Розроблено освітню робочу програму та силабус до нової обов'язкової навчальної дисципліни «Методична робота в закладах дошкільної освіти»; здійснено експериментальну роботу щодо сформованості у здобувачів магістратури професійно-методичної компетентності майбутніх вихователів-методистів ЗДО.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є підготовка майбутніх вихователів-методистів ЗДО за компетентнісним підходом; характеристика змістових напрямів і специфіки методичної роботи вихователя-методиста сучасного закладу дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

- визначити ключові поняття педагогічного конструкту, що досліджується;
- розробити освітню робочу програму обов'язкової навчальної дисципліни «Методична робота в закладах дошкільної освіти» для здобувачів вищої освіти магістратури зі спеціальності 012 Дошкільна освіта;
- здійснити експериментальне дослідження щодо рівнів сформованості методичної компетентності в майбутніх вихователів-методистів закладів дошкільної освіти (далі ЗДО).

Результати дослідження. Ознайомлення із сучасними науково-педагогічними дослідженнями методичної спрямованості в Україні дає підстави для виокремлення таких її векторів:

¹ доктор педагогічних наук, дійсний член НАПН України, професор кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

- теоретико-науковий, педагогічний (А. Богуш, В. Бондар, Олена і Ольга Жорнова, І. Зязюн, О. Кучерявий, О. Резван та ін.);
- професійно-методичний за компетентнісним підходом (Л. Алексеєнко-Лемовська, А. Богуш, Н. Бібік, О. Савченко та ін.);
- формування методичної компетентності вихователів ЗДО та методичної культури педагогів (Л. Алексеєнко-Лемовська, А. Богуш, Т. Гущина), організація методичної роботи у ЗДО (О. Корнеєва та ін.);
- методичний, практико-спрямований (В. Волкова, М. Голубенко, А. Єрмолова, К. Крутій, І. Романенко, О. Тимофєєва, Л. Швайка та ін.).

За першим вектором учені (А. Богуш, С. Гончаренко) розглядають ключове поняття «методика» як прикладну підсистему педагогіки, що дає відповідь на запитання: як досягнути певного результату в практичній діяльності, орієнтуючись на наявну систему цінностей. Це система взаємопов'язаних способів, форм, методів і прийомів доцільного використання певної роботи і вчення про цю систему (Богуш, 2007:6).

За С. Гончаренком, методика – це галузь педагогічної науки, що досліджує зміст і характер освітнього процесу, який сприяє засвоєнню знань, умінь і навичок, розвитку мислення дітей, світогляду та виховання у них якостей громадянина своєї країни (Гончаренко, 2000:10).

Предметом дослідження вчених (В. Адольф, Л. Алексеєнко-Лемовська, Т. Гущина та ін.) було обрано професійну компетентність педагога як багатокomпонентну структуру, що об'єднує різні види педагогічної діяльності, різні види сформованих компетенцій і компетентностей із поміж них і методичну.

Професійну компетентність педагога вчені здебільшого розуміють як багатовекторну і багатофункціональну систему взаємопов'язаних компетентностей; особистісне ставлення до своєї професійної діяльності, володіння необхідною сумою знань, умінь і навичок, які визначають сформованість педагогічної діяльності. (Адольф, 2005; Алексеєнко-Лемовська, 2018:19).

Методичну компетентність вихователя закладу дошкільної освіти у структурі професійної компетентності досліджувала Л. Алексеєнко-Лемовська, (Алексеєнко-Лемовська, 2018).

За Л. Алексеєнко-Лемовською, методична компетентність вихователя ЗДО – це вміння планувати, відбирати, систематизувати і конструювати навчальний матеріал, вміння організовувати різні форми занять, вміння організовувати діяльнісний підхід до навчання, застосовувати інноваційні технології та здоров'язбережувальні технології, вміння організовувати самостійну роботу дітей на заняттях (Адольф, 2005; Алексеєнко-Лемовська, 2018:21).

Як бачимо, авторка зводить сформованість методичної компетентності до набуття педагогом різних навчальних умінь. З такою позицією вченої важко погодитись, оскільки практичні вміння і навички формуються як результат набуття предметних компетенцій.

Компетентність – це передовсім інтегральна, комплексна характеристика цілісної особистості, з її усталеними ціннісними орієнтаціями, життєвим досвідом, низкою набутих практичних компетенцій як у процесі організованого навчання, так і за результатами неформальної освіти. Отже, не можна зводити компетентність тільки до набуття різних практичних умінь, які становлять контент компетенцій.

Суголосні з визначенням методичної компетентності Т. Гущиною як сукупності методичних знань, операційних і психолого-педагогічних умінь, що формуються у процесі професійної підготовки педагога, а також технологічної готовності використовувати в освітньому процесі сучасні інформаційно-комунікаційні освітні технології і методики, адаптуючи їх до різних педагогічних ситуацій (Гущина, 2001).

Методичну компетентність вихователя закладу дошкільної освіти (за освітнім рівнем «бакалавр») розуміємо як інтегровану якість особистості професіонала, який об'єднує сукупність психолого-педагогічних знань щодо розвитку дитини дошкільного віку, фахових методик з навчання дітей, інноваційних та інтерактивних методів, інформаційно-комунікаційних технологій; набуття методичної грамотності, методичної та мовленнєво-етичної культури у процесі спілкування з дітьми та їхніми батьками.

Методична компетентність вихователя ЗДО є сукупністю набуття ним фахових компетенцій за освітніми напрямками БКДО (БКДО, 2021).

Проблема формування методичної культури в майбутніх педагогів дошкільної галузі освіти була предметом наукових розвідок у дослідженні докторського рівня І. Княжевої (Княжева, 2014). За визначенням авторки, методична культура педагога є складним особистісним утворенням, що виявляється у привласненні і відтворенні усталених традицій, ціннісних сенсів навчання студентів у ЗВО, у змісті та способах організації власної педагогічної діяльності, адекватних природі педагогічних

дисциплін як частин гуманітарного знання (Княжева, 2014:9). Переконані, що означені вченою всі культурно-ціннісні системи необхідно формувати і в майбутніх вихователів-методистів.

Під методичною культурою майбутніх вихователів-методистів розуміємо індивідуальну, цілісну, неповторну особистісну характеристику фахівця дошкільної освіти, який є носієм національно-культурних традицій українського народу, що виявляється у його професійно-методичній обізнаності, високоморальних-духовних, мовленнєво-етичних, емпатійних проявах у процесі педагогічної професійної взаємодії у системах: вихователь-методист – вихователі, колеги, діти, батьки. Сформована методична культура є ознакою фахового портрета та іміджа вихователя-методиста.

Зазначимо, що вперше в Україні була захищена кандидатська дисертація О. Корнеєвою з теми «Організація методичної роботи із вихователями ЗДО» (Корнеєва, 2012). Вчена характеризує поняття «Організація методичної роботи із вихователями у ЗДО» як цілеспрямовану роботу вихователя методиста з вихователями ЗДО для підвищення їхньої педагогічної майстерності та оцінно-рефлексійної діяльності методичної спрямованості. Водночас вона є складником системи підвищення кваліфікації педагогів та освітньої діяльності ЗДО (Корнеєва, 2012). Дозволимо собі внести певне уточнення щодо запропонованого авторкою контенту, оскільки підвищення кваліфікації вихователів ЗДО є професійною трудовою функцією методичної роботи вихователя-методиста і є його посадовим обов'язком.

Зазначимо, що найбільша кількість публікацій присвячено висвітленню практичного вектору методичної роботи на допомогу вихователю-методисту ЗДО. З поміж них: питання організації методичної роботи в закладах освіти (В. Волкова, Є. Павлютенков, В. Крижко, А. Єрмолова та ін.), робота методичних центрів із педагогічними кадрами (М. Голубенко), планування роботи в сучасному дошкільному закладі (Н. Гавриш, К. Крутій, І. Романюк, О. Тимофієва та ін.), управління дошкільними закладами (Г. Кравченко, К. Крутій, Н. Ляшенко, І. Романюк та ін.), контроль-аналітичний аспект роботи закладу дошкільної освіти (Г. Кравченко, К. Крутій, Н. Майер, Ю. Манилюк, І. Романюк, С. Руднева, І. Счастлива та ін.).

Практичний матеріал щодо різних форм організацій методичної роботи з кадрами, освітньо-виховного процесу та контроль-аналітичної діяльності вихователя-методиста презентовано в навчальному посібнику Л. Швайка «Методична робота у ЗДО» (Швайка, 2017).

Висловимо своє бачення щодо сутності окремих ключових понять, пов'язаних із методичною роботою ЗДО. Насамперед з'ясуємо поняття «методична робота ЗДО».

Методичну роботу закладу дошкільної освіти розуміємо як комплексну педагогічну систему взаємодії усіх учасників освітньо-виховного процесу, педагогічного колективу закладу, спрямовану на підвищення якості освітнього процесу, підвищення професійно-компетентнісного рівня психолого-педагогічної і методичної підготовленості до організації і змісту освітньо-виховного процесу ЗДО, педагогічної майстерності вихователів в умовах ЗДО, в якому вони працюють.

Отже, методичну роботу здійснюють і вихователі всіх вікових груп, і вихователь-методист.

Методична робота вихователя ЗДО спрямована на методично грамотне забезпечення освітньо-виховного процесу вікової групи, в якому він працює, з урахуванням індивідуально-психологічних та вікових особливостей дітей, відповідальність за життя кожної дитини; впровадження здоров'язбережувальних та інноваційних технологій, інтерактивних методів навчання, зокрема і в умовах дистанційної та інклюзивної освіти у взаємодії з батьками.

Методичну роботу майбутнього вихователя-методиста розглядаємо як комплексну методичну діяльність, підґрунтям якої є глибока обізнаність із методологією педагогіки, фахових методик, новітніми досягненнями в галузі дошкільної освіти, інноваційними технологіями, спрямованими на підвищення компетентнісного рівня вихователів; розвитку їхнього творчого потенціалу, креативності, педагогічної майстерності, результативності та якості освітньо-виховного процесу у ЗДО.

Вихователь-методист організовує роботу вихователів, аналізує, контролює, надає методичну допомогу, узагальнює передовий педагогічний досвід, сприяє підвищенню кваліфікації вихователів.

Вихователь-методист здійснює такі трудові функції: діагностувальну, прогностичну, моделювальну, компенсаторну, відновлювальну, коригувальну, координувальну, прогностично-рекламну, контроль-інформаційну (Волкова, 2010; Крутій, 2005, 2007).

Виокремимо напрями методичної роботи вихователя-методиста:

- законодавчий, нормативно-правовий;
- методологічний, науково-теоретичний методичної спрямованості;
- організаційно-конструктивний;

- матеріально-освітнє забезпечення роботи методичного кабінету;
- освітньо-планувальний та просвітницький напрями;
- контрольно-аналітичний;
- напрям, спрямований на організацію підвищення кваліфікації вихователів у різних інноваційних формах методичної роботи;
- вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду;
- інформаційно-репрезентаційний;
- організація взаємодії вихователів з батьками в умовах дистанційної та інклюзивної освіти;
- забезпечення наступності в роботі дошкільної і початкової ланок освіти;
- партнерська взаємодія з громадськими організаціями;
- інтеграція освітньо-виховної роботи ЗДО у світовий інформаційний простір ДО;
- самоосвіта, саморозвиток, підвищення рівня професійно-методичної роботи компетентності вихователя-методиста.

Отже, вихователь-методист – це висококваліфікована, професійно-освічена, методично грамотна особистість, яка виконує роль фасилітатора (помічника) в організації освітньо-виховного процесу у ЗДО та досягнення його якісного результату.

Враховуючи вимоги МОН України до стандартизації усіх рівнів професійної освіти в різних освітніх закладах, було розроблено Державний професійний стандарт щодо посади вихователя-методиста ЗДО².

Державним стандартом передбачено такі трудові функції вихователя-методиста: прогностична, організаційна (здатність планувати, прогнозувати та аналізувати, контролювати, дотримуючись вимог законодавчих та нормативно-правових актів організації освітнього процесу ЗДО); оцінювально-аналітична (здійснення моніторингу якості освітнього-процесу ЗДО); предметно-методична (здатність до опрацювання інноваційної науково-методичної літератури та її імплементації в освітній процес ЗДО, формування у вихователів методичної грамотності, розроблення методичних пропозицій педагогічному колективу ЗДО); здоров'язбережувальна, комунікаційна, проєктувальна, інформаційно-комунікаційна; педагогічного партнерства, психо-емоційна (здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії); морально-етична (здатність урахувувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини дітей в освітньому процесі ЗДО).

Державним стандартом передбачено сформованість у майбутніх вихователів-методистів таких професійних загальних компетентностей, як соціально-громадянська, міжкультурна (здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність, мультикультурність у суспільстві, здатність до вираження національно-культурної ідентичності, творчого самовираження); лідерська, підприємницька (здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, культурно-соціальних проєктів тощо), етична компетентність (діяти за етичними нормами, повага до різноманітності та мультикультурності).

Набуття фахівцем професійно-методичної компетентності визначається за такими критеріями: професіоналізм, методична грамотність, методична зрілість і рефлексійність. Цілком закономірно, що державний стандарт професійної освіти майбутніх вихователів-методистів вимагає цілеспрямованої, ґрунтовної підготовки здобувачів освіти в умовах магістратури ЗВО.

Досвід такої підготовки склався на факультеті дошкільної педагогіки і психології Університету Ушинського (м. Одеса).

Зазначимо, що у змісті освітньо-професійної програми (далі ОПП) здобувачів дошкільної освіти в магістратурі було передбачено обов'язкові дисципліни з управління і керівництва ЗДО, у змісті яких поверхнево згадувалось про методичну роботу в закладі дошкільної освіти. У зв'язку з цим було введено до змісту ОПП здобувачів дошкільної освіти в магістратурі обов'язкову навчальну дисципліну «Методична робота в закладі дошкільної освіти» із відповідною освітньою робочою програмою та силабусом.

Метою програми є теоретична і практична підготовка здобувачів освіти магістратури до роботи вихователя-методиста в сучасному закладі дошкільної освіти. З-поміж завдань навчальної дисципліни передбачалось розкрити насамперед методологічні та наукові засади організації методичної роботи майбутніми фахівцями, озброїти їх практичними вміннями і навичками планувати, впроваджувати інноваційні та інтерактивні форми методичної роботи з педагогічними кадрами ЗДО, вміннями і навичками контрольно-аналітичної діяльності щодо якості та результативності освітнього-виховного процесу ЗДО й підвищення кваліфікаційного рівня вихователів.

² Авторка статті була членом робочої групи з розроблення ДС – вихователя-методиста.

В освітній робочій програмі передбачено і відповідні ПРН (програмні результати навчання). З-поміж них такі: «Володіння уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу у ЗДО з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, компетентнісного підходу». «Планувати, організувати і здійснювати експериментальні дослідження у сфері дошкільної освіти (у ЗДО), обробляти результати досліджень із використанням статистичних методів, аргументувати висновки і презентувати результати досліджень».

У розробленому Силабусі до навчальної дисципліни передбачено, крім завдань на практичні заняття і самостійну роботу, семінари-практикуми та круглі столи безпосередньо у ЗДО з участю магістрів-практикантів, викладача, вихователя-методиста, директорки ЗДО. Майбутні вихователі-методисти залучались до науково-дослідної роботи в наукових гуртках і лабораторіях.

По завершенні викладання навчальної дисципліни «Методична робота у ЗДО» було проведено експериментальне дослідження щодо сформованості у випускників магістратури методичної компетентності вихователя-методиста ЗДО.

Методичну компетентність вихователі-методиста ЗДО розуміємо як інтегровану особистісну якість фахівця, його усталене вмотивоване ставлення до набуття професійних знань, умінь і навичок, необхідних у роботі вихователя-методиста ЗДО; відповідальності за результат і якість освітньо-виховного процесу, його об'єктивний аналіз і контроль, спрямований насамперед на допомогу вихователям, організацію інноваційних форм підвищення їхньої кваліфікації; його ерудованість, мобільність, гнучкість, критичність, самокритичність, методична зрілість та методична культура.

Критеріями сформованості методичної компетентності в майбутніх вихователів-методистів ЗДО було обрано такі.

Інформаційно-знаннєвий із показниками:

- обізнаність із нормативно-правовими документами ЗДО;
- обізнаність із БКДО (державним стандартом ЗДО) та державним професійним стандартом вихователя ЗДО;
- обізнаність із методологічними, науково-теоретичними засадами організації методичної роботи, її інноваційними формами.

Креативно-діяльнісний критерій із показниками:

- вміння планувати, прогнозувати, проєктувати освітні програми та освітньо-виховний процес ЗДО, розробляти методичні рекомендації для вихователів ЗДО;
- вміння об'єктивно аналізувати, контролювати, оцінювати результати і якість освітньо-виховного процесу ЗДО;
- вміння організувати, впроваджувати інноваційні технології та інтерактивні методи роботи вихователів з дітьми та новітні форми підвищення кваліфікації вихователів ЗДО.

Рефлексійно-оцінний критерій із показниками:

- вміння здійснювати самоаналіз, самоконтроль власної професійно-методичної роботи у ЗДО;
- вміння щодо професійного саморозвитку, самоорганізації з підвищення компетентнісного рівня відповідно державного стандарту вихователя-методиста ЗДО.

Розробленню змісту освітньої програми навчальної дисципліни «Методична робота у ЗДО» передувало анкетування здобувачів вищої освіти магістратури щодо їхньої обізнаності з методичною роботою ЗДО. В анкетуванні взяли участь 70 здобувачів освіти першого курсу магістратури Університету Ушинського та Ізмаїльського державного університету.

На запитання «Що ви знаєте про методичну роботу у ЗДО?» відповіді виявилися такими: «всі вихователі повинні бути методично грамотні» (34 %); «у ЗДО проводять методичні семінари, педагогічні ради» (26 %); «вихователі обов'язково повинні пройти курси підвищення кваліфікації у післядипломній освіті» (27 %); повинні випускати журнал «Дошкільне виховання» (13 %).

Щодо запитання «Хто здійснює методичну роботу у ЗДО?» респонденти відповіли: «завідувачка, директор ЗДО» (67 %); «методичний кабінет» (13 %); «всі вихователі» (8 %); «методист» (12 %) відповідей.

На запитання «Які посадові обов'язки вихователя методиста ЗДО?» було отримано такі відповіді: «перевіряє плани освітньо-виховної роботи вихователів» (100 %); «відвідує заняття» (87 %); «проводить п'ятихвилинки» (77 %); «контролює режим дня у ЗДО» (13 %).

Наступне запитання передбачало з'ясувати, які фахові журнали на допомогу вихователю-методиста функціонують в Україні. З'ясувалося, що всі 100 % респондентів назвали тільки журнал

«Дошкільне виховання» і 24 % – журнал «Директор ЗДО».

Отже, опитування здобувачів освіти магістратури на початку другого семестру першого курсу засвідчило досить поверхневу їхню обізнаність із посадовими обов'язками вихователя-методиста.

Нас цікавило також, хто із здобувачів освіти хотів би обійняти посаду методиста і чому? Відповіді студентів були неочікуваними, як-от: 54 % погодилися б обійняти посаду вихователя-методиста, бо вона (посада) є відносно легкою (не працювати з дітьми), престижною. Із тих, хто б не погодився (46 %), мотивування було таким: «треба багато знати, багато працювати над саморозвитком, постійно організовувати якість інноваційні заходи, вчити і контролювати вихователів, треба бути професійно і методично грамотним, мати високий імідж».

Для з'ясування рівнів сформованості методичної компетентності у майбутніх вихователів-методистів до кожного критерію за показниками було розроблено опитувальники, експериментальні завдання, педагогічні ситуації методичної спрямованості, які передбачали з'ясувати розуміння респондентами ключових понять, пов'язаних із методичною роботою, сформованість у них відповідних умінь і навичок методичної роботи як до початку навчання за новою навчальною дисципліною, так і після занурення студентів в активну освітньо-наукову роботу методичної спрямованості.

Експериментальну групу склали студенти Університету Ушинського, контрольну – здобувачі магістратури Ізмаїльського державного педагогічного університету.

Опишемо зміст роботи в експериментальній групі здобувачів вищої освіти магістратури Університету Ушинського, в якій було впроваджено обов'язкову навчальну дисципліну «Методична робота у ЗДО» (12 год. лекцій, 18 год. практичних занять, самостійна робота 60 год., індивідуальні навчально-дослідницькі завдання – 10 год.)

У процесі лекційного курсу було використано інтерактивні методи і форми, як-от: діалог (одна із провідних форм), полілог, дуальні лекції із залученням студентів із попередньою підготовкою, дискусії. Задля цього студенти одержували завдання перед наступною лекцією ознайомитися із статтями практиків у фахових журналах («Вихователь-методист», «Методична скринька вихователя-методиста», «Дошкільне виховання»), у змісті яких пропонувались різні авторські практики, дещо відмінні від програмного матеріалу навчальної дисципліни. Це спонукало здобувачів освіти до активного обговорення лекційного матеріалу.

Однією із провідних форм роботи на практичних заняттях було розроблення студентами проєктів за одним із напрямів методичної роботи з наступним їх обговоренням. Крім того, майбутні вихователі-методисти розробляли плани роботи вихователя-методиста, методичні рекомендації з таких тем, як «Інноваційні методики в роботі вихователя ЗДО», «Специфіка інклюзивної освіти в групах передшкільного віку» тощо.

Здобувачі освіти магістратури залучались до наукової роботи в наукових гуртках і лабораторіях, виступали з доповідями на наукових конференціях, готували перші свої наукові статті і тези.

Впровадження набутих теоретичних знань і вмінь відбувалось у процесі педагогічної практики, за результатами якої студенти проєктували своє бачення «фахового портрета вихователя-методиста», його професійного іміджа.

По завершенні навчання за освітньою робочою програмою «Методична робота у ЗДО» було проведено контрольні порівняльні зрізи щодо рівнів сформованості методичної компетентності у випускників магістратури за аналогічною методикою констатувального етапу дослідження.

Порівняльні результати сформованості рівнів методичної компетентності у майбутніх вихователів-методистів на констатувальному та формуальному етапах подано в таблиці.

Таблиця

Порівняльні результати сформованості рівнів методичної компетентності у майбутніх вихователів-методистів на констатувальному та формуальному етапах

Група	Рівні %							
	високий		достатній		задовільний		низький	
	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ
ЕГ	-	12	8	48	30	24	62	16
КГ	-	-	6	10	24	38	70	52

Примітка:

ЕГ – експериментальна група

КГ – контрольна група

КЕ – констатувальний етап

ПЕ – прикінцевий етап

Як засвідчує таблиця, значні позитивні зміни в рівнях сформованості методичної компетентності у майбутніх вихователів-методистів відбулися в експериментальній групі. Якщо до впровадження освітньої програми «Методична робота у ЗДО» високий рівень був відсутній в обох групах, то по завершенні роботи за освітньою програмою високого рівня сформованості досягли 12 % здобувачів вищої освіти ЕГ, на достатньому рівні виявлено 48 % студентів (було 8 %), на задовільному стало 24 (було 30 %) і на низькому рівні залишилось 16 % (було 62 % студентів).

У контрольній групі спостерігалися окремі позитивні зміни, як-от: високий рівень сформованості методичної компетентності був відсутній, на достатньому рівні виявлено 10 % (було 6 %), задовільного рівня досягли 38 % (було 24 %) і на низькому рівні залишилось ще 52 % (було 70 %) здобувачів освіти.

Висновки. Здобуті експериментальні дані засвідчили успішне засвоєння здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти вимог державних стандартів вихователів-методистів, які передбачено посадовими обов'язками фахівців цієї категорії.

Пропозиції: вважаємо за необхідність введення до обов'язкової компоненти РПП щодо магістерської дисципліни «Методична робота у ЗДО» в усіх ЗВО на факультетах дошкільної освіти.

Література

Алексєнко-Лемовська Л. В. Методична компетентність вихователя закладу дошкільної освіти як складова професійної компетентності. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2018. Вип. 7/39.

Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика. Теорія і методика навчання дітей рідної мови у ЗДО. Київ : Вища школа, 2007.

Богуш А. М. Методична спрямованість педагогічної спадщини Василя Сухомлинського: методична абетка вчителя. *Збірник наукових праць РДГУ*. 2019. Вип.10. С. 27-33.

Богуш А. М. Мовленнєво-методична спрямованість підготовки майбутніх магістрів дошкільної освіти. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*. 2019. №3 (128). С.9-14.

Богуш А. М. Проектно-мовленнєва діяльність вихователки-методиста закладу дошкільної освіти: категоріальний апарат дослідження. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*. 2021. №1 (134)

Волкова В. Організація методичної роботи. Шкільний світ, 2010.

Гончаренко С. У. Методика як наука. Київ, ХМ: АПН України, 2000.

Гущина Т. М. Формування методичної компетентності педагогічних працівників додаткової освіти дітей у процесі підвищення кваліфікації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Київ, 2001. 252 с

Княжева І. А. Теоретико-методологічні засади розвитку методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2014. 45 с.

Корнєєва О. Л. Організація методичної роботи з вихователями дошкільних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Одеса, 2012. 21 с.

Крутий К. Л. Планування роботи сучасного дошкільного закладу: поняття, особливості, умови ефективної реалізації. Запоріжжя: ТОВ ЛІПС ЛТД, 2005.

Швайка Л. А. Методична робота в ДНЗ. Харків : Основа, 2017.

Educator – Methodologist of Preschool Education Institution: competence-professional paradigm of a modern specialist

Bogush Alla³

*State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine*

The article presents the training of future educators-methodologists for methodical work in preschool institutions. Particularly, the formation of professional and methodological competence in applicants for higher education in the master's degree. The concept of "methodical work in preschool education" was determined, and we perceive it as a comprehensive pedagogical system of interaction of all participants in the educational process and the teaching staff of the institution which were aimed at improving the quality of the educational process; raising the professional and competence level of psychological, pedagogical and methodological

³ *Doctor of Sciences (in Pedagogy), Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, full member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Professor of the Department of Preschool Education Theory and Methodology of the Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»*

readiness for the organization and content of the educational process of the preschool educational institution, the pedagogical skills of educators in the conditions of the preschool educational institution where they work.

In Ukraine was developed the State Standard for the formation of professional and methodological competence of educators-methodologists preschool educational institutions. At the University of Ushinsky (Odessa) under the leadership was conducted an experimental study on the training of future educators-methodologists of preschool educational institution in the master's program. The educational work program "Methodical work in preschool educational institutions" and "Syllabus" to the required discipline was developed. The purpose of the educational program was the formation of future educators-methodologists of professional and methodological competence.

We understand the professional and methodological competence of future educators-methodologists as the integration of professional and personal qualities of a specialist necessary for successful methodical activity of an educator-methodologist: its intelligence, mobility, flexibility, critical thinking, self-criticism, methodological maturity and methodological cultures. Future educators-methodologists scores are involved in various forms of experimental methods: lectures-dialogues, polylogues, dual lectures with prior training of students, development of innovative projects, laboratory classes directly in the preschool educational institutions under the guidance of an educator-methodologist, etc .

The formation of professional and methodological competence of future educators-methodologists was determined by the following criteria: professionalism, methodological literacy, methodological culture. The obtained results were quite positive in terms of the formation of professional and methodological competence in the applicants of the experimental group compared to the control.

Keywords: educator-methodologist, preschool institution, methodical work, professional-methodical competence, methodical culture, applicants for higher education, master's degree.

References

Alyeksyeyenko-Lemovs'ka, L.V. (2018). Metodychna kompetentnist' vykhovatelya zakladu doshkil'noyi osvity yak skladova profesiynoyi kompetentnosti [Methodical competence of a preschool teacher as a component of professional competence]. *Lyudynoznavchi studiyi. Seriya «Pedahohika» – Anthropological studies. Series "Pedagogy"*. Vols. 7/39 [in Ukrainian].

Bogush, A.M., & Havrysh, N.V. (2007). Doshkil'na linhvodydaktyka. Teoriya i metodyka navchannya ditey ridnoyi movy u ZDO [Preschool language didactics. Theory and methods of teaching children their native language in school]. Kyiv: Vyscha shkola [in Ukrainian].

Bogush, A.M. (2019). Metodychna spryamovanist' pedahohichnoyi spadshchyny Vasylya Sukhomlyns'koho: metodychna abetka vchytelya [Methodical orientation of pedagogical heritage of Vasyl Sukhomlynsky: methodical alphabet of the teacher]. *Zbirnyk naukovykh prats' RDHU – Collection of scientific works of RDGU*. Vols. 10, pp. 27-33 [in Ukrainian].

Bogush, A.M. (2019). Movlennyevo-metodychna spryamovanist' pidhotovky maybutnikh mahistriv doshkil'noyi osvity [Speech and methodological orientation of training future masters of preschool education]/ *Naukovyy visnyk PNPU imeni K. D. Ushyns'koho. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of PNPU named after KD Ushinsky. Pedagogical sciences*. Vols. 3, pp. 9-14 [in Ukrainian].

Bogush, A.M. (2021). Proyeektno-movlennyeva diyal'nist' vykhovatel'ky-metodysta zakladu doshkil'noyi osvity: katehorial'nyy aparat doslidzhennya [Project-speech activity of an educator-methodologist of a preschool institution: categorical research apparatus]. *Naukovyy visnyk PNPU imeni K. D. Ushyns'koho. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of PNPU named after KD Ushinsky. Pedagogical sciences*. Vols. 1 (134) [in Ukrainian].

Honcharenko, S.U. (2000). *Metodyka yak nauka [Methodology as a science]*. Kyiv: KHM: APN Ukrayiny [in Ukrainian].

Hushchyna, T.M. (2011). Formuvannya metodychnoyi kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv dodatkovoyi osvity ditey u protsesi pidvyschennya kvalifikatsiyi [Formation of methodical competence of pedagogical workers of additional education of children in the course of advanced training]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

Knyazheva, I.A. (2014). Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku metodychnoyi kul'tury maybutnikh vykladachiv pedahohichnykh dystsyplin v umovakh mahistratury [Theoretical and methodological principles of development of methodical culture of future teachers of pedagogical disciplines in the conditions of a magistracy]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

Kornyeyeva, O.L. (2012). *Orhanizatsiya metodychnoyi roboty z vykhovatelyamy doshkil'nykh navchal'nykh zakladiv* [Organization of methodical work with educators of preschool educational institutions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

Krutiyy, K.L. (2005). *Planuvannya roboty suchasnoho doshkil'noho zakladu: ponyattya, osoblyvosti, umovy efektyvnoyi realizatsiyi* [Planning of work of modern preschool institution: concepts, features, conditions of effective realization]. Zaporizhzhya: TOV LIPS LTD [in Ukrainian].

Shvaykaб L.A. (2017). *Metodychna robota v DNZ* [Methodical work in secondary schools]. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].

Volkova, V. (2010). *Orhanizatsiya metodychnoyi roboty* [Organization of methodical work]. Shkil'nyy svit [in Ukrainian].

Accepted: May 10, 2022

